

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Ανεβαίνω από την Αθήνα στο Κεφαλάρι για να συναντήσω εκείνον που κάποτε είχαν αποκαλέσει πιο «μιοπιτό άνθρωπο στην Ελλάδα». Μένει σε ένα σπίτι σεμνό, συμπαθητικό, κάπως παλιό, το οποίο νοικιάζει. Ανοίγει ο ίδιος αλλά βγαίνει βιαστική βιαστική να με μυρίσει η Πουπυ-Λου, απροσδιόριστης ράτσας, κατάμαυρη με μακριά πόδια και καλόβολο ύφος. Νιώθω σαν ηδονοβλεψία, καθώς παρατηρώ το χώρο, τις ράχες των βιβλίων, τους πίνακες, έπιπλα και αντικείμενα που «μυρίζουν» μια προηγούμενη ζωή σε Λονδίνο, Νέα Υόρκη, Παρίσι, τα σημειώματα στην πόρτα του ψυγείου, την κανονική ζωή. Κουζίνα, τραπέζια, σαλόνι ενιαία βλέπουν ένα μικρό καταπράσινο κηπάκι. Στο τραπέζι το βιβλίο του με τίτλο «Game Over», τη φράση του Γιούνκερ που σημαδεύει μια ολόκληρη χώρα καθώς φανέρωνε απαξίωση, καχυποψία, θυμό από τη μεριά των Ευρωπαίων, έκπληξη, συνειδητοποίηση, θυμό από τη δική μας. Πίνω τον εσπρέσο που μου προσφέρει εκεί έξω, στο δροσερό ανοιξιάτικο αεράκι, και όση ώρα σκαλίζουμε το πολιτικό παρελθόν του, που έχει μερικές στιγμές θριάμβου και πολλές δύσκολες ή πικρές ώρες, τον παρατηρώ. Αν κι έχουν περάσει σχεδόν 15 χρόνια από τότε που μπήκε στην πολιτική εγκαταλείποντας μια επιτυχημένη καριέρα εμπειρογνώμονα στον ΟΟΣΑ, δεν έχει αλλάξει πολύ. Είναι αδυνατισμένος αλλά φαίνεται ήρεμος και απολύτως έτοιμος να αντιμετωπίσει τους δαίμονές του.

Ο Γιώργος Παπακωνσταντίνου ορκίστηκε υπουργός Οικονομικών τον Οκτώβριο του 2009. Σχεδόν αμέσως ξεκίνησαν οι αποκαλύψεις για το μέγεθος του δημοσιονομικού ελλείμματος που σήμαναν το τέλος της πλαστικής μας ευημερίας. Ακολούθησε μια δραματική περίοδος για τη χώρα και την ανέτοιμη να αντιμετωπίσει το πρόβλημα Ευρώπης. Αντικαταστάθηκε τον Ιούνιο του 2011 και σιγματισήθηκε ως «προδότης» καθώς θεωρήθηκε ο «αρχιτέκτονας του πρώτου Μνημονίου». Ήταν επίσης η λίστα Λαγκάρντ και το Ειδικό Δικαστήριο που έκλεισαν με μικρή γεύση μια πολιτική καριέρα που ξεκίνησε με πολλές υποσχέσεις και προοπτικές. Το 2012, εκτός Βουλής μας, ξεκίνησε να γράφει το βιβλίο.

Το «Game Over» είναι ένα βιβλίο που πρέπει να διαβαστεί. Γιατί παρ' όλο που εξ ορισμού έχει μια προσωπική ματιά στα γεγονότα, δεν παύει να είναι και ένα ντοκουμέντο, μια ψύχραμη αποτίμηση και μια μαρτυρία από κάποιον που έζησε τα πράγματα από μέσα. Στις 428 σελίδες του πρωταγωνιστούν όλοι οι «μοιραίοι» άνθρωποι της ελληνικής κρίσης, Έλληνες και ξένοι. Από το θρίαμβο των εκλογών στο Καστελόριζο και στο Μνημόνιο, από τις κρίσιμες συνεδριάσεις του Γυούργου στον αγώνα να «πειστούν» οι σύντροφοι στο εσωτερικό. Περιγράφει και σχολιάζει όσα συνέβαιναν πίσω από τις κλειστές πόρτες στις Βρυξέλλες, στο Βερολίνο, στο Νταβός, στον Λευκό Οίκο και στην Αθήνα – παρ' όλο που είναι υπερβολικά διακριτικός αναφορικά με τους συναδέλφους του που δεν στήριξαν το έργο της κυβέρνησης σε κρίσιμες ώρες. Ακόμα κι αν θεωρήσουμε ότι ο Παπακωνσταντίνου κάνει μια προσπάθεια να αποκαταστήσει τη χαμένη τιμή της κυβέρνησης Παπανδρέου, που λειοδότηθηκε όσο καμιά άλλη, θα πρέπει να συνυπολογίσουμε ότι επί των ημερών του τέθηκαν οι βάσεις και κάποιων καίριων μεταρρυθμίσεων που –δυστυχώς– δεν έχουν ακόμα εφαρμοστεί ή ολοκληρωθεί.

Ενα βιβλίο με προβοκατόρικο τίτλο. Γιατί τώρα; Πόσο αποκαλυπτικό είναι; «The game is over – we need serious statistics» ήταν η φράση του Πούνγκερ μετά την αποκάλυψη της απάτης με τα στοιχεία από την κυβέρνηση της ΝΔ. Όμως το «Game Over» εκφράζει και το τέλος του οικονομικού υποδείγματος που ακολούθησε για τόσο καιρό η χώρα μας –ανάπτυξη με δανεικά– αλλά και το τέλος του πολιτικού συστήματος που στηρίχθηκε πάνω σε αυτό. Όσο για τον υπότιτλο –«η αλήθεια για την κρίση»–ας τον κρίνουν οι αναγνώστες. Παραθέτω τα γεγονότα όπως τα έζησα, και την ερμηνεία που τους δίνω.

Θεωρείτε ότι εσείς, ένα «αουτσάινερ της πολιτικής», ήσασταν έτοιμος το 2009 να γίνετε υπουργός Οικονομικών αναλαμβάνοντας, όπως είπε ο προσηπάρχης του Λευκού Οίκου Ρόμυ Ερνάουελ, την πιο «δύσκολη δουλειά στην Ευρώπη»; Πράγματι δεν ήμουν «επαγγελματίας της πολιτικής». Αλλά για να αν ήμουν έτοιμος: κανείς δεν μπορούσε να είναι έτοιμος γ' αυτά που αντιμετώπισα. Θεωρώ πως η εμπειρία μου από τα πολλά χρόνια στο εξωτερικό και σε διεθνή οργανισμό βοήθησε σημαντικά στις σχέσεις με τους Ευρωπαίους εταίρους μας. Καταλάβαινα τον «κώδικα» με τον οποίον εκφράζονται και από αυτό ήταν σημαντικό.

Πώς αισθάνεστε που κάποτε σας είχαν αποκαλέσει τον «πιο μισητό άνθρωπο στην Ελλάδα»; Πάντα την πληρώνει αυτός που ανάβει τα φώτα και αναγγέλλει στην ομήγυρη ότι το πάρτι τελείωσε. Δεν φταίει όμως αυτό για την καταστροφή –τη βρήκε και προσπάθησε να τη χειριστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο αλλά έχοντας δυστυχώς λίγες επιλογές, όλες δυσάρεστες. Ελπίζω πως αυτό γίνεται κατανοητό όσο περνάει ο καιρός, όπως και το ποιος φέρει τις πραγματικές ευθύνες.

Γράφετε ότι παραλάβατε ένα άδειο γραφείο από τον κ. Παπαθανασίου. Τι σκεφτείτε τότε; Ότι το πράγμα στην οικονομία είναι προφανώς πολύ χειρότερο από όσο φανταζόμασταν. Με σόκαρε αυτή η έλλειψη συνεχείας του κράτους – βέβαια, σύνθετος φαινόμενο δυστυχώς στη χώρα μας. Αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση έγινε με ακραίο τρόπο: δεν βρήκαμε απολύτως τίποτα –ακόμα χειρότερα, υπήρχε προφανής προσπάθεια απόκρυψης της πραγματικότητας. Όμως το πρόβλημα ήταν πλέον υπερβολικά μεγάλο για να μπορεί να κρυφτεί.

Είναι γνωστό ότι ο διοικητής της Τρε, Γ. Προβόπουλος, εξέφραζε έντονη ανησυχία και προειδοποιούσε για το ταμειακό έλλειμμα. Επίσης τον Αύγουστο του 2009 δημοσιοποιήθηκε από το ΔΝΤ έκθεση στην οποία καταδεικνύονταν η μη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών. Παρόλα αυτά το ΠΑΣΟΚ (με σύνθημα

«λεφτά υπάρχουν») ζητούσε επίμονα εκλογές. Δεν είχε γίνει αντιληπτό το ασύλληπτο μέγεθος των προβλημάτων; Μου λέτε «παρόλα αυτά το ΠΑΣΟΚ ζητούσε εκλογές» αντί να μου πείτε «παρόλα αυτά η κυβέρνηση ΝΔ δεν έκανε τίποτα και έκυβρε επιμελώς την αλήθεια!». Είναι εντυπωσιακό πόσο συχνά η κριτική εστιάζεται στο τι έκανε η τότε αντιπολίτευση και όχι στην κυβέρνηση που ήταν υπεύθυνη για τον εκτροχιασμό! Ευτυχώς που έγιναν εκλογές και τις κέρδισε το ΠΑΣΟΚ. Σκεφτείτε τι θα είχε συμβεί αν συνέχιζε με τον ίδιο τρόπο η ΝΔ – η χώρα θα είχε χρεοκοπήσει. Μπορεί πολιτικά εμείς να καταστραφήκαμε, αλλά τουλάχιστον πήραμε τις σωστές αποφάσεις.

Τον Φεβρουάριο του 2010 στο περιθώριο ενός από τα εξαιρετικά κρίσιμα Γυούργου στις Βρυξέλλες είχατε κάνει την περίφημη αναφορά στην πορεία του «Τιτανικού», αναφορά που σας «κυνήγούσε» για χρόνια. Ο ΓΑΠ μίλησε ανοικτά στο πρώτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις Βρυξέλλες για τον διεφθαρμένο δημόσιο τομέα κ.λπ. Γιατί δίνετε τροφή στα μίντια; Μια εθνική κρίση είναι –θεωρητικά– στιγμή συλλογικής αυτογνωσίας. Κοιτάμε όλοι τον εαυτό μας στον καθρέφτη και αναρωτιόμαστε τι κάναμε λάθος. Πρέπει να ομολογήσω πως με έχει εντυπωσιάσει το γεγονός ότι μετά από τόσα χρόνια κυριαρχούν ακόμα οι θεωρίες συνωμοσίας και έχουν καταφέρει κάποιοι να πείσουν ότι παρόμοιες αναφορές ήταν το πρόβλημα ή ότι έστω έκαναν την παραμικρή ζημία στη χώρα. Αυτοί που διακινούν τις θεωρίες αυτές είναι συνήθως οι ίδιοι που ευθύνονται για την κρίση και αυτοί που έλεγαν ψέματα στον κόσμο για εναλλακτικές επιλογές που δόθηκαν εμάς. Ο Γκαίμπελς θα ήταν περίφρανος. Για να το ξεκαθαρίσουμε για άλλη μια φορά: η αναφορά στον Τιτανικό (ότι δηλαδή με την προηγούμενη κυβέρνηση πηγαίναμε στα βράχια, ενώ εμείς προλάβαμε και στρίψαμε το τιμόνι – γιατί αυτό είναι) ουδόλως επηρέασε τα spreads. Καθόλου! Το δείχνουν τα στοιχεία. Όσο για τις αναφορές του Παπανδρέου στη διαφθορά στη χώρα μας, λέτε πράγματα να περιμέναμε αυτόν για να το μάθουμε; Όταν την πενταετία της ΝΔ κάθε χρόνο πέφταμε μερικές θέσεις στην κατάταξη της διεθνούς Διαφάνειας. Αντιθέτως η ειλικρίνεια του τότε πρωθυπουργού και η διάθεσή του να αναφερθεί στα πραγματικά προβλήματα μας αγόρασε χρόνο και αξιοπιστία.

Αξιοπιστία ή εκβιασμός, διαπραγματεύσεις σε επίπεδο υπουργών ή πρωθυπουργών. Πολιτικοποίηση του προβλήματος με κόκκινες γραμμές ή συνεργασία και συμβιβασμοί. Η εμπειρία τι σας έμαθε; Υπάρχει μια μεγάλη παρανόηση. Όλες οι διαπραγματεύσεις για ένα τόσο κρίσιμο ζήτημα έχουν προφανώς και πολιτικό χαρακτήρα. Αλλά παλαιά κατέφυγον α.κ.θ. στην «πολιτική διαπραγμάτευση» –αυτό έκανε ο κ. Σαρμαρς ως πρωθυπουργός, αυτό κάνει και ο κ. Τοϊνπράς– για να υπεγκρίγουν της υποχρέωσής μας ως χώρα να προτείνουμε συγκεκρι-

μένες λύσεις στη διαπραγμάτευση. Αν όμως οι αριθμοί δεν αβροίζουν, δεν πρόκειται να πουν οι πολιτικοί ηγέτες ότι, δεν πειράζει, ας δεχτούμε ότι δύο και δύο κάνουν πέντε. Υπάρχει περιθώριο για πολιτική διαπραγμάτευση μόνο όταν βρεθεί κοινή βάση σε τεχνοκρατικό επίπεδο. Αλλιώς απλώς περνάει ο χρόνος, και στο τέλος τα πράγματα είναι χειρότερα. Γι' αυτό ως γνωστόν, σε παρόμοιες καταστάσεις, η καθυστέρηση είναι συνήθως εις βάρος αυτού που είναι στην πιο αδύναμη θέση.

Να έρθουμε στους δραματικούς πρώτους μήνες του 2010. Έχετε πετύχει την ακύρωση της ρήτρας «μη διάσωσης» και η ευρωζώνη αναλαμβάνει να βοηθήσει. Παρόλα αυτά ο Σόιμπλε δηλώνει ότι είναι ευθύνη της Ελλάδας να πείσει τις αγορές ενώ ορισμένα ξένα Μέσα Ενημέρωσης προβοκατόρουν άσχημα τη χώρα. Μας περιγράφετε την ατμόσφαιρα; Σας θυμίζω ότι την ίδια στιγμή που διαπραγματευόμασταν ήδη με την Τρόικα στην Αθήνα το πρώτο μνημόνιο, στο Βερολίνο η γερμανίδα καγκελάριος αρνείτο να δηλώσει πως η Ελλάδα θα στηριχθεί– έλεγε ότι η Γερμανία θα περίμενε να δει πρώτα το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων και ένα αξιόπιστο πρόγραμμα. Έτσι, για να έχουμε μια αίσθηση των πραγματικών γεγονότων και των συμπληγμάτων που έπρεπε να διαβούμε. Εκ των υστέρων όλα μοιάζουν αυτονόητα και προφανή. Αλλά η ίδια ιδέα, ότι μια ευρωπαϊκή χώρα θα τύχει διάσωσης από τις άλλες, ήταν αδιανόητη στις αρχές του 2010. Και αν δεν είχαμε καταφέρει να πείσουμε τότε τους ευρωπαίους ηγέτες, θα μιλούσαμε για τελείως άλλες καταστάσεις στη χώρα μας.

Στο Νταβός, τον Ιανουάριο, γίνεται μια μυστική συνάντηση με τον Ντομνίκ Στρος Καν στην κουζίνα του συνεδριακού κέντρου. Ήταν τόσο κατασκοπικό όσο ακούγεται; Αν συναντιόμασταν σε οποιοδήποτε δημόσιο μέρος, την επόμενη μέρα οι εφημερίδες όλο του κόσμου θα είχαν ως πρωτοσέλιδο «η Ελλάδα προσεύχεται στα ΑΝΤ!». Και αυτό όταν εμείς θέλαμε όχι απλώς να αποφύγουμε την προσυγή στο ΔΝΤ, αλλά να συνεχίσουμε να δανειζόμαστε από τις αγορές. Και αν αυτό δεν ήταν κάποια στιγμή ερικό, παλεύαμε για έναν αμιγώς ευρωπαϊκό μηχανισμό διάσωσης. Αυτό συζητήσαμε με τον Στρος Καν, ο οποίος συμφωνούσε και δεσμευόταν να πείσει σε αυτήν την κατεύθυνση τη γερμανίδα καγκελάριος. Αλλά θυμίζω πως εκείνη τη στιγμή, οι Ευρωπαίοι εταίροι αρνούσαν ακόμα να συνδράμουν. Σαν υπεύθυνη κυβέρνηση οφείλαμε να εξετάσουμε όλες τις εναλλακτικές: εάν δεν μας δένειαν οι αγορές, ούτε και οι Ευρωπαίοι εταίροι, ο μόνος οργανισμός υποχρεωμένος από το καταστατικό του να το κάνει ήταν το ΔΝΤ του οποίου η Ελλάδα είναι μέλος.

Τον Μάρτιο του 2010 συναντήσατε με τη Μέρκελ και τον Σόιμπλε, ένα δίδυμο που «σκοτώνει». Η Μέρκελ σας εξομολογείται ότι οι δυο τους διαφωνούν. Την πιστεύατε ή τελικά επρόκειτο για τακτική που στόχο είχε να σωθούν από τη μεγάλη έκθεση στα ταξικά ελληνικά (και άλλων χωρών) ομόλογα ή γερμανικές τράπεζες; Πα να είμαστε όμως αντικειμενικοί είναι και το δίδυμο που παρά τις παλινοδιές και τις καθυστερήσεις είχε τελικά το μεγάλο «Ναι» –μαζί με όλους τους ηγέτες των άλλων ευρωπαϊκών χωρών– για να μη χρεοκοπήσει η Ελλάδα. Και ανέλαβε να το εξηγήσει στους ψηφοφόρους του, αναλαμβάνοντας και το σχετικό πολιτικό κόστος. Αρχικά ήταν ο γερμανός υπουργός Οικονομικών που έπεισε την καγκελάριος να κάνει το μεγάλο βήμα για την Ελλάδα το 2010, παρά τις κινήσεις της επιφυλάξεως. Εκείνη ήταν πολύ πιο διατακτική, κυρίως για λόγους πολιτικού κόστους στο εσωτερικό της χώρας, αλλά και τα λιγότερο «ηθικά κινδύνους» από μια διάσωση χώρας. Από κάποια στιγμή κι ύστερα, το 2011, και ιδιαίτερα από το 2012, οι ρόλοι αντιστράφηκαν. Η Μέρκελ πείστηκε πως μια έξοδος της Ελλάδας από την Ευρωζώνη γυμνούντας μεγάλους κινδύνους και δεν θέλησε να πάρει το ρίσκο. Εκείνος από την άλλη φέρταρε με την ιδέα πως μια έξοδος της Ελλάδας από την Ευρωζώνη θα ήταν διαχείριση και θα λειτουργούσε «παιδευτικά» για τα υπόλοιπα μέλη.

Έχετε κρατήσει επαφή με τον κ. Σόιμπλε; Πιστεύετε ότι έχει παρατηρήσει από την ιδέα μιας «φιλικής εξόδου» από το ευρώ, ενός Grexit; Έχουμε πάντα σκέψη αλληλοεξομολογούμε και έχουμε κρατήσει επαφή. Δεν ξέρω αν

ΕΥΤΥΧΩΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΕΡΔΙΣΕ ΤΟ ΠΑΣΟΚ. ΣΚΕΦΤΕΙΤΕ ΤΙ ΘΑ ΕΙΧΕ ΣΥΜΒΕΙ ΑΝ ΣΥΝΕΧΙΖΕ ΜΕ ΤΟΝ ΙΔΙΟ ΤΡΟΠΟ Η ΝΔ – Η ΧΩΡΑ ΘΑ ΕΙΧΕ ΧΡΕΟΚΟΠΗΣΕΙ.

«Game Over», Πάγγρος Παπακωνσταντίνου, εκδ. Παπαδόπουλος, σελ.428

έχει «παράτηθε της ιδέας», όπως λέτε. Το ζήτημα είναι εμείς να μη δίνουμε επιχειρήματα και αφορμές σε παράμοια σχέδια, όπως έγινε δυστυχώς με την ανεκδιήγητη «διαπραγμάτευση» του πρώτου εξμήνου του 2015.

Ακολουθεί το ταξίδι στην Ουάσινγκτον και η συνάντηση με τον Μπαράκ Ομπάμα. Πώς θα τον περιγράψατε; Ο ρόλος των Αμερικανών ποιος είναι; Ο Μπαράκ Ομπάμα δεν έχει την ηγαια Ζεστασιά του Μπιλ Κλίντον (εκείνος σε κάνει να νομίζεις ότι ήσουν φίλος του μία ζωή), αλλά είναι εξαιρετικά συμπαθής και προστός – ένας κοιλ τύπος. Ήπιαζε δε καθοριστικό ρόλο στο να πειστεί η καγκελάριος Μέρκελ να δημιουργηθεί ο μηχανισμός στήριξης για τη χώρα μας. Έκοντας ζήσει την κατάρρευση της Lehman Brothers, οι Αμερικανοί ήξεραν πάρα πολύ καλά τι σημαίνει συστημικός κίνδυνος. Το είχαν δει το έργο, το είχαν αντιμετωπίσει στη χώρα τους, και δεν είχαν καμία διάθεση να το δουν να επαναλαμβάνεται στην Ευρώπη.

Λάθη βαρύνουν και τις δύο πλευρές. Ποια ήταν τα δικά σας που έχετε μετανιώσει και ποια τα μεγάλα λάθη των εταίρων – που επαναλαμβάνονται μέχρι σήμερα; Φυσικά έγιναν λάθη – και από τις δύο πλευρές. Ωστόσο, οι μεγάλες αποφάσεις – η δική μας να πάρουμε μέτρα και στη συνέχεια να προσφύγουμε σε ένα μηχανισμό διάσωσης όταν δεν υπήρχε άλλη λύση, αλλά και των εταίρων να πετάξουν τη ρήτρα «μη διάσωσης» στο καλάθι και να δημιουργήσουν το μηχανισμό – ήταν σωστές και σωτήριες. Από εκεί και πέρα, «λάθος» θα ήταν τα να μπορούσες να κάνεις κάτι διαφορετικό και καλύτερο και δεν το έκανες. Από την πλευρά των εταίρων λάθος ήταν η καθυστερημένη αντίδραση. Λάθος η αναβολή της αναδιάρθρωσης του χρέους για το 2012 (θα μπορούσε να είχε γίνει το 2011). Λάθος η απόφαση της Ντοβίλ. Για εμάς, ως μηλίω για εμένα μόνο: λάθος το ότι δεν πήσα περισσότερο για πιο δραστικά μέτρα πιο νωρίς, αλλά, να το ξεκαθαρίσουμε: δεν θα αποφεύγαμε το μνημόνιο. Λάθος και η δήλωση ότι δεν θα πάρουμε άλλα μέτρα. Αν και εννοούσα το 2010, η δήλωση υπέσκαψε τη δουλειά μας στη συνέχεια. Όλα αυτά δεν αναιρούν την ορθότητα των βασικών αποφάσεων.

Ποια θεωρείτε τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που πετύχατε; Αναφέρω μερικές από τις πιο σημαντικές στο Υπουργείο Οικονομικών: η ανεξαρτητοποίηση της Στατιστικής Αρχής, το άνοιγμα των τραπεζικών λογαριασμών, οι αυστηρές ποινές για τους μεγάλους φοροφυγάδες, ο θεατός του Οικονομικού Εισαγγελέα, η ριζική αναμόρφωση του συστήματος προπολογισμού (για να ξέρει το κράτος τι ζοδεύει και ο πολίτης πού πάνε τα χρήματα), η απελευθέρωση των κλειστών επαγγελματιών (παρά το γεγονός ότι χρειάστηκαν πολλαπλές παρεμβάσεις για να έχει αποτελέσματα). Πάνω από όλα η γιγονταία μείωση του ελλείμματος κατά ένα των 5 μονάδων του ΑΕΠ μέσα στον πρώτο χρόνο. Μην κάνετε το λάθος να νομίζετε ότι δεν ήταν μεταρρύθμιση το γεγονός ότι έγινε τότε το πρώτο μεγάλο βήμα ώστε η χώρα να φτάσει σε πρωτογενείς πλεονάσματα.

Γράφετε ότι στις Βρυξέλλες υποδέχονταν τους έλληνες υπουργούς Οικονομικών σαν σταρ – αλλά για τους λάθος λόγους! Τι κοινό έχετε με τον Γιάνν Βαρουφάκη; Το μόνο κοινό που έχουμε είναι ότι μας έγινε και στους δύο η κορυφαία τιμή να μας ανατεθούν τα καθήκοντα του υπουργού Οικονομικών της Ελλάδος. Εκεί σταματούν οι ομοιότητες. Οι προσλαμβάνουσες, η αντίληψη των πραγμάτων, η πίσθηση δημοσίου καθήκοντος, η διάθεση να αποφευχθεί ο κίνδυνος για τη χώρα – σε όλα αυτά μας χωρίζει άβυσσος. Θεωρώ τη θητεία του καταστροφική για τη χώρα – και βέβαια, όπως έχει εξάλλου δηλώσει, το ίδιο και εκείνος για τη δική του θητεία. Απλώς ορισμένες φορές μιλούν και τα αποτελέσματα – για όσους θέλουν να τα βλέπουν τουλάχιστον χωρίς παρωπίδες και ιδεοληψίες.

Τον Απρίλιο του 2010 η Ελλάδα προσφύγει επίσημα στο ΔΝΤ. Μπορούσατε να το αποφύγατε; Διπλωμάτες τότε ότι δεν ήταν ποτέ επιλογή και επιθυμία σας η προσφυγή... Καταρχάς δεν προσφύγαμε ποτέ στο ΔΝΤ. Προσφύγαμε σε έναν ευρωπαϊκό μηχανισμό στον οποίο οι εταίροι μας (η Γερμανία, για να είμαστε συγκεκριμένοι) κάλεσαν το ΔΝΤ, το οποίο συμμετείχε μειοψηφικά. Και

όχι, η υπαγωγή στο μνημόνιο δεν μπορούσε να αποφευχθεί. Θα είχε αποφευχθεί αν λαμβάνονταν έγκαιρα αποφάσεις – το 2007 ή 2008, τόσο έγκαιρα. Θυμίζω ότι όταν μάθαμε τα πραγματικά στοιχεία προέκυψε ότι το έλλειμμα του 2008 – το τονίζω, του 2008, όχι του 2009 – ήταν ήδη σχεδόν 10% του ΑΕΠ. Ο εκτροχιασμός είχε ξεκινήσει συνενώς πολύ νωρίτερα. Όταν εμείς αναλάβαμε τον Οκτώβριο του 2009 ήταν πλέον πολύ αργά. Εξάλλου, για όσους καλοπροαίρετα ή μη αναρτίζονται ακόμα αν η προσφυγή στο μηχανισμό στήριξης θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί, θυμίζω ότι η κυβέρνηση Τσίπρα κατέφυγε σε 3ο Μνημόνιο με το κράτος να έχει σχεδόν πρωτογενείς πλεονάσματα. Τότε είχαμε 16% έλλειμμα!

Η συμφωνία με την Τρόικα έπρεπε να επικυρωθεί από τη Βουλή. Η ΝΔ δεν συναινούςε. Ήταν λάθος που δεν επιμένετε να ψηφιστεί με την πλειοψηφία των 180 βουλευτών με την απειλή εκλογών, ώστε να αναλάβει και η αντιπολίτευση την πολιτική ευθύνη; Όχι. Ο κ. Σαμαράς είχε δηλώσει ότι η ΝΔ δεν θα ψήφιζε, και το επανέλαβε πολλές φορές στη συνέχεια, παρά την πίεση που του άσκησε και ο Παπανδρέου στις προσωπική τους συνμιλία. Η στάση του ήταν εθνικά ανεύθυνη, αλλά αυτή ήταν. Δεν θα μπορούσαμε να τον ακολουθήσουμε στην ανευθυνότητα, ρισκάροντας τη χρεοκοπία της χώρας. Είναι αδισανότο να μπλοκάρει κανείς σε τέτοιες στιγμές. Ήμασταν κυβέρνηση, είχαμε πλειοψηφία στη Βουλή, κάναμε το αυτονόητο. Αναλάβαμε την ευθύνη και πήραμε το πολιτικό κόστος, αυτό που θα έπρεπε να κάνει κάθε κυβέρνηση. Θα είμαστε και γι' αυτό υπόλογοι;

Κατηγορείτε τη ΝΔ για βαρύ ιστορικό στόπημα. Πόσο κρίσιμη πιστεύετε ότι ήταν η πολιτική επιλογή να σηκωθεί η αντινηρνιακό λάβαρο; Απολύτως καθοριστική. Και ίσως ήταν και η μεγάλη διαφορά σε σχέση με ό,τι συνέβη στις άλλες χώρες σε κρίση. Δυστυχώς η στάση της ΝΔ στο πρώτο μνημόνιο νομιμοποίησε όλες τις φωνές του λαϊκισμού, της δημαγωγίας και τις θεωρίες συνωμοσίας. Εστρώσε το χαλί στον ΣΥΡΙΖΑ, νομιμοποιώντας τις απόψεις του σε ένα ευρύτερο ακροατήριο. Το τζίνι βγήκε τότε από το μπουκάλι, και δεν ξαναμπάνει εύκολα. Είναι μεγάλο η ευθύνη του κ. Σαμαρά, και βέβαια πληρώθηκε και ο ίδιος με το ίδιο νόημα. Αυτό όμως λίγο ενδιαφέρει: το σημαντικό είναι η ζημιά στη χώρα.

Τα ίδια προβλήματα είχατε βεβαίως και μέσα στο κόμμα σας. Σε ποιους αναφέρεστε όταν μιλάτε για «ιερές αγγελίες» του ΠΑΣΟΚ; Σε όλους όσους ακόμα διακατέχονται από λογικές Κρατισμής της δεκαετίας του '80, αλλά και πελατειακής λογικής – αυτή είναι διαχρονική.

Οκ, το κλίμα ήταν εξωφρενικό, η αντιπολίτευση το 2010-2012 ο ρορισμός του λαϊκισμού, αλλά την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ το ίδιο το ΠΑΣΟΚ δεν την έριξε; Πράγματι, υπήρξαν δυστυχώς ορισμένα μέσα στο ΠΑΣΟΚ που υποστήριξαν την προσπαθεια με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Κάποιοι πήγαν στον ΣΥΡΙΖΑ. Άλλοι απλώς ήθελαν να φύγει ο Παπανδρέου. Τα πράγματα θα ήταν ίσως διαφορετικά εάν η ΚΟ μας – που στη συντριπτική πλειοψηφία έδειξε γενναιοδωτία με τις αποφάσεις που πήρε εκείνη τη διετία – παρέμενε συμπαγής.

Η πιο επικριτική φωνή ήταν του Ευάγγελου Βενιζέλου, μάλιστα σας αποκάλεσε αλαζόνα. Η αντικατάστασή σας από αυτόν στο Υπουργείο Οικονομικών με τον ανασχηματισμό του Ιουνίου του 2011, σας ενόχλησε; Γράφετε ότι ένας υπουργός Οικονομικών είναι πάντα κατάλληλος για το ρόλο της Ιριγένειας... Καταλάβαινα πως καμιά φορά για να συνεχιστεί μία πολιτική, χρειάζεται να αλλάξει αυτός που την εκπροσωπεί. Σε εκείνη τη συγκυρία, ενώ πιστώσω πως είχα δημιουργήσει σχέσεις εμπιστοσύνης με τους συναδέλφους μου στο Πούρογκρου, δεν μπορούσα πλέον να πείσω την κοινοβουλευτική μας ομάδα. Στο κλίμα συνωμοσιολογίας που είχε κυριαρχήσει, ως ο βασικός υπουργός που είχε βάλει την υπογραφή του κάτω από το μνημόνιο, είχα υποστεί σοβαρό πλήγμα στην κοινωνία. Έπρεπε να δοκιμαστέ κάποιος άλλος. Και να, πράγματι, οι υπουργοί Οικονομικών είναι πάντα οι καλύτερες Ιριγένειες...

Πολλοί σας αντιμετώπιζαν και εξακολουθούν να σας αντιμετωπίζουν σαν τον πρωτεργάτη της λιτότητας.

Τας, τον αρχιτέκτονα του μνημονίου και κάποιον σαν προδότη της χώρας. Εσείς θεωρείτε τον αυτό σας εξιλαστήριο θύμα... Στην πολιτική, σπάνια επιλέγεις το ρόλο και τη στιγμή. Και το σωστό είναι να κάνεις αυτό που σου αναλογεί όσο καλύτερα μπορείς, και να αποδέχεσαι τις συνέπειες – τουλάχιστο έτσι έχεις τη συνειδησή σου ήσυχη. Μου έλαχε ο συγκεκριμένος κλήρος. Ανέλαβα τις ευθύνες μου και δεν είπα ψέματα στον κόσμο. Όταν στη συνέχεια ανέλαβαν άλλοι την εξουσία, αυτοί που μας κατήγγειλαν και είχαν όλες τις εύκολες και μαγικές λύσεις, είδαμε τι κατάφεραν. Και εντέλει η προσωπική μου πορεία σε αυτή τη «μάχη όλων των μαχών» δεν είναι το πιο σημαντικό. Αλλά είναι αλήθεια ότι ήταν βολικό για πολλούς η δημιουργία ενός αποδιοπομπαίου τράγου στον οποίο θα φορτώναμε όλα τα δεινά.

Και μετά ήταν η υπόθεση της λίστας Λαγκάρντ... Τελικά, ειλικρινά τι συνέβη; Δεν υπήρχε ιδιαίτερο αντικείμενο και ήταν απλώς μικροπολιτική διόγκωση ή υπήρχε θέμα και κανείς δεν θέλε να βρει την άκρη; Προφανώς και υπήρχε αντικείμενο – αλλιώς δεν θα ζητούσα και δεν θα έφερνα στην Ελλάδα τα στοιχεία αυτά. Όμως η υπόθεση αυτή κατάφερε να γίνει το σύμβολο όλης της παθολογίας της διοίκησης αλλά και της κοινωνίας: της αδυναμίας να παράξουμε αποτελέσματα, αλλά και της τάσης που έχουμε να εστιάσουμε σε λάθος πράγματα όταν δεν θέλουμε να δούμε την πραγματικότητα. Όχι, η λίστα Λαγκάρντ και η κάθε λίστα Λαγκάρντ δεν είναι η εναλλακτική μαγική λύση στα μεγάλα προβλήματα της χώρας μας και στις δύσκολες αποφάσεις που πρέπει να παρθούν. Μακάρι να ήταν.

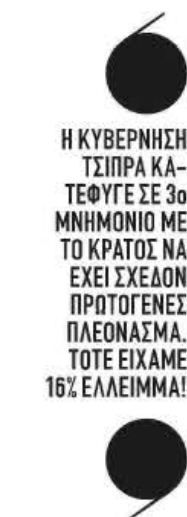
Αμαρτήσατε τελικά για την εξαδέλφη; Κι αν όχι, υποψιάζεστε κάποιον ότι σας έστεισε την ιστορία; Όχι βέβαια. Όποιος παρακολούθησε από κοντά την υπόθεση έχει, πιστεύω, πειστεί πέραν πάσης αμφιβολίας. Αλλά περίσεψαν οι πηχιαίοι τίτλοι και ο κονβιλιανός. Αλήθεια, πόσοι πολίτες γνωρίζουν, όπως βεβαιώθηκε από τις ερευνερνομοσιούνες της Ελληνικής Αστυνομίας, πως το περιβόητο στικί από το οποίο λείπουν τα τρία ονόματα δεν είναι καν δικό μου, δεν είναι καν αυτό που εγώ παρέδωσα στο ΣΔΟΕ; Ότι ήταν ένα άλλο που είχε κατασκευαστεί στη συνέχεια; Ος προς το παρος... μακάρι ένα μικρό μέρος του χρόνου και της ενέργειας που αφιερώθηκε στο να κινηνηθεί και να φορτωθεί εγώ όλες τις αμαρτίες του κόσμου να είχε αφιερωθεί στη διερεύνηση του ποιος και πως έστεισε αυτήν την ιστορία. Ίσως τότε θα είχαμε απαντήσεις.

Τελικά, ποιοι ήταν από τον ΣΥΡΙΖΑ που σας ζήτησαν να «δώσετε» τον Βενιζέλο; Δεν έχουν σημασία τα ονόματα. Ο μόνος λόγος που συμπεριέλαβα στο βιβλίο το συγκεκριμένο περιστατικό – το οποίο σημειωτέον δεν διαφυσέθηκε και δεν θα μπορούσε να διαφυστεί – είναι για να υπογραμμίσω το γεγονός ότι σε αυτή την ιστορία παίχτηκαν κυρίως μικροπολιτικά παιχνίδια – και αυτό από όλα τα κόμματα. Λίγο ενδιαφέρει η αλήθεια.

Είστε ακόμα ΠΑΣΟΚ; Εξακολουθώ να πιστεύω πως στο χώρο της Κεντροαριστεράς θα βρει κανείς τις καλύτερες απαντήσεις στα σημερινά προβλήματα της κοινωνίας. Είναι ο πολιτικός χώρος που πιστεύω στην αλληλεγγύη, καταλαβαίνει και εμπιστεύεται τους μηχανισμούς της αγοράς, αλλά τους οριοθετεί μέσα από ένα ισχυρό κράτος που λειτουργεί με διαφάνεια και λογαδοσία. Απλώς αυτές οι απαντήσεις δεν ακούγονται πειστικά και δυνατά σήμερα στη χώρα μας.

Θα ασχοληθείτε ξανά με την πολιτική; Ο κύκλος για μένα έχει κλείσει. Παραμύθιο ενεργός πολίτης, αλλά η έκδοση του βιβλίου δεν είναι παράγος κομματικής επανεργονοποίησης. Μετά από 15 χρόνια στην πολιτική, βρισκομαι στο σημείο να πρέπει να διασφαλίσω οικονομικά την οικογένειά μου. Αυτό προέχει.

Συμφωνείτε με τις απόψεις του ΓΑΠ, που θα έβλεπε τον ΣΥΡΙΖΑ στην Κεντροαριστερά; Ομολόγω πως δεν βλέπω τι κοινό έχει ο ΣΥΡΙΖΑ με τις αξίες της Κεντροαριστεράς. Δεν έχει αυτό να κάνει κυρίως με τις οικονομικές επιλογές. Έχει να κάνει με όλη την αντίληψη για τη διακυβέρνηση της χώρας που διατρέχει την κυβέρνηση και το κόμμα που τη στηρίζει. Α

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΣΙΠΡΑ ΚΑΤΕΦΥΓΕ ΣΕ 3ο ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΝΑ ΕΧΕΙ ΣΧΕΔΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ. ΤΟΤΕ ΕΙΧΑΜΕ 16% ΕΛΛΕΙΜΜΑ!